COĞRAFİ KEŞİFLER VE MERKANTİLİZMİN BAŞLANGICI

Coğrafi Keşifler

- 1400-1600 yılları arasında gerçekleşen keşifler çağı boyunca kıtalar keşfedildi, dünya denizden dolaşıldı, dünya ölçeğinde ticari faaliyetler başladı, ilk deniz aşırı imparatorluklar kuruldu ve daha da önemlisi keşfedilen kıta ve bölgelerde birikmiş servetin Avrupa kıtasına aktarılması sonunda Avrupa'nın ekonomik, ticari, bilimsel ve teknolojik kalkınması gerçekleşti

Coğrafi Keşiflerin Nedenleri

*XV. ve XVI. yüzyıllarda coğrafi keşifler gerçekleşene kadar, Avrupalıların, kıtaları dışındaki dünya ile ilgili bildikleri daha çok mitler ve fantezilere dayanmaktaydı

* Avrupalıların ''Kara Ölüm'' adını verdikleri bu salgın nüfusun neredeyse üçte birini yok ettiği gibi ekonomiye de ciddi zararlar vermişti

*Asya ya da Afrika'da Müslümanların yaşadığı bölgelerden ötede bir yerde yaşayan Hıristiyan Kral Aziz John ve Batı'da Atlantis kıtasından söz eden ve bilimsel temellere dayanmayan inanışlar da halk nazarında önemli yer meşgul ediyordu

*Avrupa için iki gereksinim doğmuştu. Bunlardan birincisi, işgücüydü; diğeri ise ekonomiyi yeniden güçlendirecek değerli madenlerdi.

Keşifler Çağında Teknolojik Gelişmeler: Avrupalıların Bilmedikleri Yerlere Ulaşmasını Sağlayan Araçlar

*Avrupalılar, geçmişin birikimleri yanında, var olan denizcilik teknolojilerini geliştirmek; coğrafya, denizcilik ve gemi inşası alanındaki eksiklikleri gidermek; bütün bunları okyanus şartlarına uyarlamak amacıyla deneyci bir zihniyete dayalı yeni ve soruşturmacı bir yaklaşıma yöneldiler. Bu çabaların öncülerinden biri ve ilk siyasi destekçisi Portekizli Prens Gemici Henry'dir.

*Kuzey yönünü belirlemek için kullanılan manyetik ibrenin Çinliler tarafından bulunduğu, daha sonra, Hintli ve Arap denizciler aracılığıyla Avrupa'ya geçtiği bilinmektedir

* Avrupalılar doğudan aldıkları aygıtları kendi hallerinde bırakmamış ve onları geliştirip mükemmelleştirmek için sürekli çaba sarf etmişlerdir.

Coğrafi Keşiflerin Sonuçları

*Yeniçağ başlarında doğan bu keşifçi ruh yalnızca bilinmeyen yerlerin keşfi sürecini değil birçok alandaki icadı da tetikledi.

*Yeni yerler tanındı.

*Avrupa'da zenginliğin kaynağı toprak olmaktan çıkıp maden olmuştur.

* Ticaret yolları yer değiştirdi.

*Atlas Okyanusu limanları önem kazandı. Akdeniz limanları önem kaybetti.

*Dünya'nın yuvarlak olduğu ispatlandı bunun sonucunda da kiliseye olan güven azaldı.

MERKANTİLİZM

*Merkantilizm, 1500 ile 1800 yılları arasında kalan dönemi kapsar.

*Bir ülkenin var oluşunun ticaret ve ihracatla var olacağını savunur.

*Bu döneme bu ismi veren A. Smith olmuştur.

*Merkantilist düşünürler, bu dönemin ilk yıllarında günlük sorunlarla. ilgilenirler, kendilerinin ve ‘’ulusal devletin’’ zenginliğini nasıl arttıracaklarını araştırırlardı.

*Merkantilizmin yasası ‘’devlet idaresi’’ dir ve ‘’ekonomi politikası’’ hem ekonominin hem devletin birlikte büyümesini sağlayacak temel bir araç olmuştur.

Ulusal Devletin Doğuşu

*Ulusal devletler önce İngiltere ve Fransa 19.yy da İtalya ve Almanya'da ortaya çıkmıştır.

*Feodal düzen yıkılmış yönetim gücü ve siyasi iktidar merkezi otoritede toplanmıştır.

*Merkezi otoritenin amaçlarına ulaşması adına ''politika'' bir sosyal bilim olarak ortaya çıkmıştır.

*Niccolo Machiavelli ''Prens'' adlı kitabında politika ilminin doğuşunu müjdelemiştir.

Yeni Dini Görüşler

*Erasmus , Luther ve Calvin ‘’Reform’’ diye adlandırılan Katolik dünya görüşüne dayalı düzenlemeleri red eden büyük değişikliğin yaratılmasına öncülük etmişlerdir

*Bu zıtlaşma ‘’Protestanlık’’ dininin doğmasına neden olmuşlardır.

*Bireycilik önem kazanmış. Bununla beraber ticaret ve serbest mübadele sistemine destek vermiştir.

*Feodalizmin yıkılması ve klisenin gücünü kaybetmesi ‘’güçlü devlet’’ idealini desteklemiştir.

*Protestan dini güçlü devletten yana olmuştur.

Rönesans Ve İnsancılık (Hümanism)

*İnsancılık ile karakterize olan rönesans bütün önemi insanın bu dünyadaki refahına ve mutluluğuna vermiştir.

*Devlet ile birey ilişkisi hakkındaki görüşler ile iş bölümü konusundaki düşünceleri yeniden canlanmış ve bunun bir sonucu olarak ‘’Milliyetçilik’’ ve ‘’güçlü iktidar’’ hümanism ile gelişmiştir.

*Bireyin haklarına öncelik verilmiş güçlü iktidar toplum refahını sağlayacak bir araç olarak düşünülmüştür.

Değişen Ekonomik Yapı

*Kendine yeterli feodal yerleşim birimlerinin yerine yerini hızla gelişen ‘’mübadele ekonomisi’’ almıştır.

*Yerleşim birimleri kentleşti ve kendi dışındaki kentlerle ve uluslarla ticaret yapmaya başladı.

*Ücretli işçi kullanımına dayanan bir yöntemle hem coğrafi alanda yayılıyor hem de toplam üretim içinde payını arttırıyordu.

*Ücretli işçi sınıfı ortaya çıkmıştır . Bunun sonucunda loncalar önemini kaybetti.

*İşçi sorunları yeni bir toplumsal sorun olarak gündeme girmiştir.

*Amerika kıtasında bulunan gümüş madenleri , gerekli para storunu sağladı ve bankacılık hızlı bir gelişme gösterdi.

*İngiltere’de Bank Of England kuruldu.

*Din adamları ve toprak sahibi asillerin yerini büyük tüccarlar ve devlet memurları almıştır.

Matbaanın yaygınlaşması

*Bu yüzyılda iktisadi konularla ilgilenenler daha ziyade üniversitelerdeki hukuk profesörleri ve devlet adamlarıydı.

*İngiltere'de iktisadi konularla daha çok tüccarlar bankacılar ve iş alemi mensupları ilgilenecektir

*Almanya' da ise devletin ekonomiyi düzenleme geleneği o kadar güçlü olmuştur ki , iktisat kamu yönetiminin bir dalı olarak kalmıştır.

İktisat , Hukuk Ve Politika

*16. yy iktisadi düşüncesinin bir önemli özelliğide , hukuk ve politikanın bir parçası olarak varlığını sürdürmüş olmasıdır.

*Düşünürlerin ekonomik konu ile ilgili toplum tarafından benimsenmemesi ve bu düşüncelere karşı çıkılması nedeniyle düşünürler başka ülkelere göç etmiştir.

*Thomas Wilson faizin red edilmesi gerektiğini savunmuş. Fakat bu esnada İngiltere parlementosu %10 orasında bir faizin uygulanabilir olduğunu belirleyen bir yasayı kabul etti.

16. YY MERKANTİLİST DÜŞÜNCE

‘’İktisat’’ın müjdecisi John Hales

*John Hales ekonomi ile ilgili görüşlerin ayrı bir bilim dalı olarak şekillenmesi gerektiğini öne sürmüştür.

*Hales bir ulusun zenginliğini sahip olduğu mal miktarında gören ve bu nedenle ihracatı engelleyip ithalatı teşvik eden orta çağ düşüncesini red ederek, ihracatın teşvik edilmesini önermiş.

*Ulusal üretimin ancak ihracat artışı ile artacığını savunmuş.

*Hales’e göre kaynaklar karlı olmadıkları alanda değil karlı oldukları alanda kullanılır.

*Her ülkenin ürettiği kaynaklar farklıdır bu yüzden ülkeler birbirine muhtaçtır.

*’’Ticaret bilançosu’’ kavramını kullanarak ihracatın ithalatı karşılaması gerektiğini,

İhracatın ülkeye kıymetli maden kazandıracağı için teşvik edilmesinin yararlı olacağını söylemiştir.

*”Ticaret bilançosu” kavramını kullanarak ihracatın ithalatı karşılaması gerektiğini, İhracatın ülkeye kıymetli maden kazandıracağı için teşvik edilmesinin yararlı olacağını söylemiştir.

*Yeni sanatların ve mesleklerin tanıtılması gerektiğini öne sürmüş. İnsanların istedikleri meslek ve ticarete girme özgürlüğünün de sağlanmasını savunmuştur.

*Kağıt parayı saçma olarak nitelemiş.

*Fiyatlar genel seviyesinde artışların nedeni olarak önceleri sadece madeni paranın değeri ile oynanmasını gösteren Hales , kitabının 1581 yılında baskısında , para miktarındaki artışın da fiyataları yükselten bir başka neden olduğunu belirtmiştir.

MİKTAR TEORİSİNİN DOĞUŞU

- Copernicus

*Sağlam bir para sisteminin nasıl kurulacağını açıklamış . Copernicus'un yargısı ''Para çok bollaştığı zaman değerini kaybeder''

- Navarrus

*Döviz işlemlerinin yasal olup olmadığını inceleyen Navarrus yasal olduğuna karar vermiştir . Bunuda şöyle açıklamıştır

‘’ Para , nerede daha kıtsa orada , bol olduğu yere göre daha kıymetlidir. ‘’

Navarrus , uluslararası fiyatları tartışmak suretiyle miktar teorisini ortaya koymuştur.

- Bodin

*Miktar teorisinin asıl sahibidir . Bodin'e göre genel fiyat yükselmesinin beş sebebi vardır. Bunlar altın ve gümüşün bolluğu , monopoller , ihracat ve israf nedeniyle ortaya çıkan mal kıtlıkları , kralların ve asillerin lüx yaşamı ve madeni paranın ayarının bozulmasıdır.

- Miles

*İngiltere'de 1600'lü yılların başında madeni para ve kıymetli maden külçelerinin ihracatını yasaklayan sınırlamalar devam ediyordu. Miles sistemi düzenlemek adına ihracat yapma yetkisini bazı belli şirketler ve kentlerin monopolüne bırakılmasını , yabancı tüccarların İngiltere'ye yaptıkları ihracattan elde ettikleri gelirin bir kısmının İngiliz malları almak için harcamaya mecbur tutulmasını önermiştir.

17.YY MERKANTİLİST DÜŞÜNCE

- Malynes

*Döviz işlemlerinin sıkı bir kontrol altında utulmasından yanaydı. ” Bir ülke ihracat ve ithalatın denkliği”nden söz eder. Ülke yabancı malların yerli mallara göre fazla olması gibi bir dengesizlikten kaçınmalıdır ; çünkü , bu durum ülkenin zenginliğini kaybetmesine neden olur.

- Misselden

*Misselden'in amacı İngiltere'nin sahip olduğu altın para miktarını arttırmaktı. Ticareti hem herkesin yapamaması hem de anonim şirketlerin monopolüne terk edilmemesini istiyordu. Misselden 'in serbest ticarette var etmek istediği ''rekabetten kurtulmak'' ve ''serbest ihracat yapmak'' idi.

- Mun

*Mun'a göre ekonomik durgunluğun sebebi, yabancı paraların ayarı düşürülmesine İngiliz parası ile eski pariteye göre değiştirilmesine devam edilmesiydi. Yabancı malların az tüketilmesini ve geriye kalanın başka ülkelere ihraç edilmesini öneriyordu.

''Zenginliğimizi ve hazinemizi arttıracak basit araç ticarettir. Ticarette de daima şu kurallara uymalıyız: Her yıl yabancılara aldığımızdan daha fazlasını satmalıyız''

*Bankacılık ve sigortacılık gibi hizmetlerde ülkeye döviz kazandırır. Mun böylece , modern ödemeler dengesinin önemli unsurlarından biri olan ‘’görünmeyen işlemler’’ i de ticaret dengesine ekliyor.

*Yabancı ithal mallarından üretilen malların ihracatı ihraç vergisinden muaf tutulmalıydı. Böyle yapmakla bir taraftan ihracat artacak diğer taraftan da yurt içinde fakire iş imkanı sağlanacaktı.

Fransız Merkantilizmi:Colbertism

*Fransız merkantilistler İngiltere'deki meslektaşlarının aksine , iş adamı olmayıp, resmi devlet görevlileriydi.

*Sanayi devlet tarafından düzenlenmiş ve teşvik edilmiş

*Sanayi ve tarım ürünlerinin fiyat ve kalite kontrollerini yapacak bir kontrol düzeni kurulmuştur.

*Eyaletler arasında tek bir gümrük tarifesi uygulanmıştır.

*Üretim faaliyetinin hemen her yönü devlet kontrolü altına alınmıştır.

*Yurt dışından Fransa'ya usta işçi göçü teşvik edilerek , ülke sanayinin dışa bağımlılığı azaltılıyordu.

*İngiltere aksine loncalar hem kentlerde hem de kırsal alanlarda zorunlu getirilip Orta Çağ sistemini millileştirmeye çalışmışlardır.

*"Reglement" adı verilen idari emirlerle ekonomik yaşam Orta Çağ'daki kadar yoğun bir biçimde düzenlemeye tabi tutulmuştur. Bu tür devlet müdahalesi fiyat istikrarı ve ürün kalitesi bakımından olumlu sonuçlar vermişse de sanayileşmeyi geciktirmiştir.

*Mali reformların gerçekleştirilememesi Fransa'da yeni arayışlara neden olmuş, bu arayışların sonunda "Fizyokrasi" adı verilen yeni bir iktisadi düşünce ortaya çıkmıştır.

Alman Merkantilizmi: Kameralizm

*Kameralizm başlangıçta , politik , hukuki , teknik ve ekonomik düşüncelerin bir birleşiminden oluşmaktaydı.

*Alman merkantilistler İngiliz ve Fransız merkantilistler gibi devletin ekonomiye geniş bir şekilde müdahale etmesini savunmuşlardır.

*Bu düşüncenin kaynağı uluslar arası rekabet , yoğun nüfus, tutumlu davranış ve kendine yeterlilik isteği olmuştur.

*Alman kameralistleri İngiliz merkantilistlerden ayıran özellik eserlerinin onlara oranla , kapsamlı ve ayrıntılı olması gelir.

*Ayrıca bu eserleri yazan İngiltere'de genellikle tüccarlar ve iş adamları iken,
Almaya'da kameralist yazarların çoğu hukuk profesörleri ve maliyecilerdi.

Merkantilist Ve Kameralistlerin Farklılıkları

*Alman kameralistleri İngiliz merkantilistlerden ayıran özellik eserlerinin onlara oranla , kapsamlı ve ayrıntılı olması gelir.

*Ayrıca bu eserleri yazan İngiltere'de genellikle tüccarlar ve iş adamları iken,
Almaya'da kameralist yazarların çoğu hukuk profesörleri ve maliyecilerdi.

*Merkantilistlerin temel konusu dış ticaret iken , kameralistler ağırlıklı olarak yurtiçi tarım ve sanayi faaliyetleri ile ilgilenmişlerdir.

*Merkantilizmden farklı olarak kameralizm bütün önemi prensin ve devlet hazinesinin devamı ve zenginşeltirilmesi konusunu vermiştir.

*Kameralist sistemde devlet daha otoriter ve mutlakiyetçi bir niteliğe sahiptir.

1-Coğrafi keşiflerin sonuçları nelerdir ?

2-Coğrafi keşiflerde kullanılan araçlar nelerdir ?

3-Coğrafi keşiflerin nedenleri nelerdir ?

4-Merkantilizm nedir ?

5-Miktar teorisinin doğuşu kim tarafından ortaya atılmıştır? Yargısı ne olmuştur ?

6-Fransız merkantilizmini açıklayınız .

7-Alman merkantilizmini açıklayınız.

8-Merkantilist ve kameralistlerin farkları nelerdir ?

9-Değişen ekonomik yapıda neler değişmiştir ?

10-Bodin Kimdir ? Yargısı nedir ?